

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

№ 7 (312) ЧЕРВЕНЬ

2017

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 7 (312) червень 2017

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 14 від 27 червня 2017 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Михальський І. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор біологічних наук, професор **Іванюра І. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**

кандидат філологічних наук, професор **Пінчук Т. С.,**

доктор філологічних наук, професор **Дмитренко В. І.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.,**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лїве) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прїзвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прїзвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прїзвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ

1.	Безбородих С. М. Професійна придатність як передумова фахової підготовки майбутніх педагогів.....	5
2.	Бондаренко Л. І. Діагностика сформованості дослідницької компетентності майбутніх викладачів вищих навчальних закладів.....	11
3.	Бочарова О. А. Соціальні функції університетів: вчора і сьогодні.....	18
4.	Брославська Г. М. Реалізація сформованих інструментальних компетентностей майбутніх учителів математики та фізики у процесі фахової підготовки.....	28
5.	Вдовиченко О. М. Педагогічні умови формування соціально-комунікативної культури студентів медичних навчальних закладів у позанавчальній діяльності.....	35
6.	Данило Л. І. Дефініційний аналіз поняття готовності.....	42
7.	Желанова В. В. Культуротворчі аспекти професійної компетентності майбутнього педагога.....	48
8.	Кременчук А. С. Духовно-моральне обличчя майбутнього лікаря та фактори впливу на нього.....	55
9.	Лаппо В. В. Діагностика сформованості духовних цінностей студентів, які здобувають педагогічну освіту.....	63
10.	Морквян І. В. Аналіз результатів експериментальної роботи з формування інтелектуальних умінь майбутніх учителів інформатики у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін.....	76
11.	Прошкін В. В. Графічна підготовка майбутніх інженерів як сучасна педагогічна проблема.....	84
12.	Роман С. В. Корекція мети професійної підготовки майбутніх учителів хімії в контексті формування еколого-гуманістичних цінностей у школярів.....	91
13.	Росул В. В., Кобаль В. І. Соціалізація як умова формування інформаційно-комунікативної компетенції студентів в сучасному ВНЗ.....	99
14.	Соколюк О. В. Оздоровчо-рухова активність як складова фахової підготовки майбутніх учителів фізичного виховання..	109
15.	Трубавіна І. М. Формування вмій самостійної роботи у студентів методами проблемного навчання в сучасному ВНЗ..	116
16.	Ульянова В. С. Якість художньо-естетичного виховання як проблема педагогічної науки і практики.....	125
17.	Харківська А. А. Мотивація майбутніх учителів фізичного виховання до професійної діяльності та саморозвитку.....	133

В. В. Желанова

КУЛЬТУРОТВОРЧІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Сучасна парадигма культури є науковою й світоглядною площиною для розгляду особистості та її професійної діяльності. Відома позиція науковців (В. Моргун, Т. Устименко), суголосно якої всі явища, феномени, що супроводжують людину, є контекстом культури [1]. До того ж процес модернізації вищої освіти в Україні, пов'язаний зі світовими тенденціями, базується на впровадженні нової освітньої парадигми, яка орієнтована на компетентнісний вимір. Такий підхід детермінований певними причинами, а саме: тенденцією до інтеграції та глобалізації світової економіки; необхідністю гармонізації європейської освітньої системи відповідно до завдань Болонського процесу. При цьому компетентнісний підхід базується на позиції, що в процесі навчання майбутній фахівець повинен набути певних практико-зорієнтованих знань і розвинути соціально і професійно важливі якості, володіючи якими він зможе стати успішним у житті. Тобто у сучасній освіті ставлення до студента як до споживача готових знань, змінюється на ставлення до нього як до «творця» цих знань й «творіння культури» (В. Кремень) [2], що передбачає інтеграцію ідей компетентнісного підходу з культурологічним. Однак, у контексті культурологічного підходу людина розглядається як об'єкт культури, що суперечить провідним тенденціям модернізації сучасної вищої освіти, пов'язаними з її інтерактивними, міжсуб'єктивними пріоритетами. Тобто є очевидним, що важливим компонентом методологічного підґрунтя сучасної освіти є культуротворчий підхід, прихильники якого (О. Жорнова, В. Леонтьєва, В. Роменець, С. Черепанова) не вважають культуру чимось самоцінним і самодостатнім, а тому діяльність людини трактують як таку, що спрямована на творчість, саморозвиток й самореалізацію. Результатом творчої діяльності на їх думку має стати самостворення особистості. Беручи до уваги зазначені позиції, є безсумнівною потреба й необхідність формування культуротворчих складників професійної компетентності майбутнього педагога. Ґрунтуючись на особливостях культуротворчого процесу (В. Леонтьєва), культуротворчі аспекти професійної компетентності будемо пов'язувати з формуванням рефлексивної компетентності майбутнього фахівця.

Значний вплив на розвиток концепції культуротворчості справили роботи культурологів, соціологів, акмеологів (К. Абульханової, А. Деркача, М. Кагана, Л. Когана, М. Мамардашвілі). Психологічні аспекти культуротворчості обґрунтовано й розроблено у студіях В. Клименка, П. М'ясоїда, С. Максименка, В. Роменця, А. Фурмана.

Проблемі залучення педагогів до культуротворчості у процесі професійної діяльності присвячені розвідки С. Батишева, І. Беха, В. Гриньової, О. Дубасенюк, С. Сисоєвої, Д. Чернилевського.

Різні напрями проблематики компетентнісно зорієнтованої освіти розробляють відомі міжнародні організації, зокрема ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів. Педагогічна наука почала займатися питаннями компетентності пізніше за інші науки, базуючись на результатах досліджень соціології, психології, філософії, математики, кібернетики. Можливо саме цим зумовлений широкий діапазон термінологічного апарату, а також досліджень щодо компетентнісної проблематики. Компетентнісний підхід у системі освіти став предметом наукового дослідження В. Баркасі, І. Бондаренко, І. Бабина, П. Бачинського, Н. Бібік, С. Вітвицької, Г. Гаврищак, Н. Дворнікової, О. Дубасенюк, Я. Кодлюк, О. Локшиної, С. Ніколаєнко, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, С. Сисоєвої, О. Ситник, Т. Смагіної, Г. Терещук, Н. Фоменко та ін. Різні класифікації компетенцій, що визнані педагогічною спільнотою розробляються у працях О. Бондаревської, А. Деркача, І. Зимньої, Н. Кузьміної, А. Маркової, А. Палферової, Л. Петровської та ін. При цьому зазначені автори використовують поняття «компетентність» та «компетенція» для визначення результативно-цільових аспектів процесу навчання, а також для опису особистісних якостей майбутнього фахівця. Феномен «професійної компетентності» досліджено у працях С. Гончаренко, І. Драч, В. Журавльова, І. Зязюна, В. Калініна, Л. Карпової, І. Колеснікової, В. Сластьоніна, Є. Огарьова, К. Шапошнікова. Проте при такій зацікавленості різними аспектами проблеми культуротворчості та професійної компетентності, питання культуротворчості саме у контексті професійної компетентності майбутнього педагога досліджені недостатньо.

Метою статті є висвітлення культуротворчих аспектів професійної компетентності майбутнього педагога, які пов'язані з її рефлексивним складником.

Компетентнісний підхід до освіти з'явився у 60-х – початку 70-х років у західних, а в кінці 80-х років – у вітчизняних психолого-педагогічних дослідженнях. Існують різні визначення зазначеного феномену. Так І. Зимня під поняттям «компетентнісний підхід» розуміє спрямованість освіти на розвиток особистості у результаті формування таких особистісних якостей, як компетентність, засобами розв'язання професійних й соціальних завдань у освіті [3]. Схожою є позиція О. Пометун, яка визначає зазначений феномен як спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) та предметних компетентностей особистості [4]. Отже специфіка компетентнісного навчання полягає в тому, що воно спрямоване не на засвоєння «готових знань», що пропонуються кимось, а на дослідження «умов виникнення даного знання»; а також на

переорієнтацію професійної освіти з «вхідних» показників (терміни, зміст, цілі навчання) на параметри «студентоцентрованої освіти». Відтак зміна суто когнітивної освіти на компетентнісну означає зміну її результативно-цільової основи, що пов'язана з формуванням професійної компетентності майбутнього педагога.

У представленому дослідженні професійна компетентність майбутнього педагога тлумачиться як інтегрована характеристика, що синтезує провідні професійно-особистісні якості, та є готовністю реалізувати їх у ситуаціях професійної діяльності.

Далі зосередимось на структурі професійної компетентності педагога. Розглянемо кілька варіантів структури професійної компетентності. Перший варіант (за структурно-діяльнісною ознакою) представлений мотиваційно-ціннісним, когнітивним, операційно-діяльнісним, рефлексивним компонентами. Другий варіант структури професійної компетентності викладача пов'язаний з розглядом її як сукупності певних типів компетентностей. Наведемо відому піраміду компетентностей І. Драч, яка ґрунтуючись на європейських позиціях, виокремлює трирівневу структуру професійної компетентності викладача вищої школи, що складається з ключових, загальнопрофесійних та спеціально-професійних компетентностей [5].

Наше тлумачення професійної компетентності викладача пов'язане з її розглядом як сукупності загальних й спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. При цьому до загальних відносяться: світоглядна, громадянська, комунікативна, самоосвітня, іншомовна. До спеціальних (фахових) – методологічна, педагогічна, психологічна, організаційно-управлінська, рефлексивна. До спеціальних (предметних) – методична, інформаційна, діагностична. Отже, запропонована структура професійної компетентності викладача вищої школи є синтезом певних типів компетентностей й провідних складників структури педагогічної діяльності. Тобто кожний тип має мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивний аспекти.

Відтак, беручи до уваги тенденції розвитку сучасної вищої освіти, які пов'язані з її компетентнісними, суб'єктними та рефлексивними вимірами, а також розглядаючи освіту як феномен культури, концептуального значення набувають такі тези сучасних науковців щодо недоцільності ставлення до людини як до споживача готових знань, (В. Кремень, В. Ільїн) [2]; обґрунтування принципу творчого самовиявлення суб'єкта культури (С. Черепанова) [6]; виявлення природи і атрибутивних характеристик культуротворчості як здатності людини породжувати себе як учасника «культурного діалогу», що навчився думати й діяти не автоматично, вибирати не наугад з вже готових варіантів, а як вільна людина, що здійснює вибір «за совістю» і як процесуальної реалізації цієї здатності в історично розвиваючій культурній реальності (В. Леонтьєва) [7]; розгляд творчості як провідної ознаки педагогічного процесу, що пов'язана зі здатністю педагога

розробляти нові підходи до навчання; виявляти творчі здібності вихованців; бачити проблеми та знаходити різні шляхи їх розв'язання; узагальнювати власний досвід та досвід своїх колег; володіти формами і методами управління навчально-пізнавальною діяльністю; проявляти гнучкість тощо (С. Сисоєва) [8]. Отже, культуротворча діяльність майбутнього педагога пов'язана з розвитком його творчої уяви, варіативного дивергентного мислення, гнучкості, толерантності, рефлексивності, імпровізаційності, комунікативності.

Таким чином, очевидно, що окреслені складники професійної компетентності й культуротворчої діяльності є рефлексивно насиченими. При цьому рефлексія є вагомим складником професійної компетентності майбутнього педагога, а також культуротворчої діяльності особистості. Тобто вона є метапоняттям, метаутворенням і є метакомпетентністю, що забезпечує своєчасне корегування й адекватний розвиток усіх інших видів компетентності і є важливим чинником культуротворчої діяльності особистості. Оскільки зазначені феномени ґрунтуються на самоаналізі, вмінні мислити автономно, здатності людини породжувати себе й відчувати відповідальність за іншу людину. Отже, рефлексивну компетентність майбутнього педагога тлумачимо як інтегровану характеристику особистості, що представлена сукупністю компонентів, адекватних рефлексивній діяльності, яка реалізується в ефективному здійсненні рефлексивних процесів і зумовлює успішне оволодіння професійною діяльністю у якості споживача й творця знань.

Зупинимось детальніше на розгляді структурних складників рефлексивної компетентності майбутнього педагога. Вона представлена мотиваційно-ціннісним, когнітивним, операційно-діяльнісним компонентами. Тобто спонукальним складником рефлексивної компетентності є її мотиваційно-ціннісний компонент; виконавчим – когнітивний та операційно-діяльнісний компоненти. При цьому когнітивний й операційно-діяльнісний компоненти рефлексивної компетентності містять знання й уміння, що відповідають певним типам рефлексії, які ретельно розглянуто нами у попередніх працях [8].

Мотиваційно-ціннісний компонент пов'язаний з потребою, особистісною зацікавленістю, прагненням, схильністю займатися самопізнанням, самоаналізом у процесі професійно спрямованої культуротворчої діяльності майбутнього педагога. Він є сукупністю мотивів, установок, ціннісних ставлень.

Когнітивний компонент. Він містить систему рефлексивних знань, які є теоретичною базою рефлексивних складових культуротворчої діяльності. Отже, ми визначаємо рефлексивні знання як систему понять й уявлень, що пов'язані із самопізнанням, самоусвідомленням, розумінням і сприйняттям особистості студента, взаємодії зі студентами та студентів між собою, що відбивають різні типи рефлексії у контексті професійно спрямованої культуротворчої діяльності, яка ґрунтуються на цілісному уявленні про найвищі досягнення людства в духовній та моральній сферах.

На підставі цієї позиції окреслимо провідні рефлексивні знання, які є складником когнітивного компонента рефлексивної компетентності майбутніх педагогів: 1) інтелектуальна рефлексія: знання підстав власного мислення; знання щодо інтроспективного перегляду своєї інтелектуальної діяльності; 2) особистісна рефлексія: знання про рефлексію як засіб самопізнання й усвідомлення його результатів; знання власного «Я» як індивідуальності; уявлення про свої вчинки й відносини; 3) комунікативна рефлексія: знання про внутрішній світ іншої людини; знання щодо детермінант поведінки й стосунків інших; знання щодо усвідомлення ставлення інших до себе; 4) кооперативна рефлексія: знання про рольові функції й організацію позицій учасників групової взаємодії; знання щодо координації спільних дій учасників групової взаємодії.

Операційно-діяльнісний компонент. Цей складник рефлексивної компетентності представлений системою рефлексивних умінь, пов'язаних із самопізнанням і розумінням іншого, із самооцінкою й оцінкою інших людей, із самоінтерпретацією та інтерпретацією іншого як творця знань, з аналізом та розробкою педагогічних технологій. У нашому розумінні рефлексивні вміння є усвідомленою послідовністю дій, які спрямовані на реалізацію особистісних, міжособистісних, когнітивних, діяльнісних аспектів рефлексії, пов'язаних з реалізацією провідних типів педагогічної рефлексії. Наведемо перелік рефлексивних умінь, що становлять операційно-діяльнісний компонент рефлексивної компетентності майбутніх педагогів: 1) інтелектуальна рефлексія: уміння оцінювати свої індивідуальні інтелектуальні якості; уміння відрізнити межі свого знання (незнання), відоме від невідомого; 2) особистісна рефлексія: уміння аналізувати сильні й слабкі сторони своєї особистості; уміння адекватно оцінювати свої якості, досягнення в зіставленні теперішнього й минулого та прогнозувати перспективи розвитку; 3) комунікативна рефлексія: уміння критично, проте некатегорично оцінювати думки й дії інших; уміння оцінювати власні дії й поведінку з позиції тих, хто оточує; 4) кооперативна рефлексія: уміння аналізувати процесуальні та результативні складники спільної діяльності; уміння порівнювати свої досягнення з досягненнями інших людей.

Таким чином, сучасні тенденції професійної підготовки майбутнього педагога пов'язані з її компетентнісною орієнтацією та позицією студента не тільки як споживача, а й як творця знань. Отже, у контексті реалізації принципу пріоритетності людини особливої ваги набувають культуротворчі аспекти професійної компетентності, спрямовані на творчість, саморозвиток й самореалізацію особистості у форматі культуротворчої діяльності майбутнього фахівця. Переваги культуротворчого підходу полягають у підготовці майбутнього педагога до активної професійної діяльності, продуктивної педагогічної комунікації, міжособистісної взаємодії, творчості. Доведено, що культуротворча діяльність ґрунтується на її рефлексивному складнику професійної компетентності. Рефлексивна компетентність майбутнього

педагога є метапоняттям, метаутворенням, тобто метакомпетентністю. Структура рефлексивної компетентності містить мотиваційно-ціннісний компонент (сукупність мотивів, установок, ціннісних ставлень); когнітивний компонент (система знань); операційно-діяльнісний компонент (система умінь). Подальшого вивчення потребують суб'єктні аспекти культуротворчої діяльності у контексті формування професійної компетентності майбутнього педагога.

Список використаної літератури

- 1. Зелюк В. В.,** Моргун В. Н., Устименко Т. А. Особистість в освіті: парадигма культури: монографія / В. В. Зелюк, В. Н. Моргун, Т. А. Устименко. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – 212 с.
- 2. Кремень В.Г.** Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму: монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Пед. думка, 2012. – 368 с.
- 3. Зимняя Н. А.** Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании / И. А. Зимняя. – М.: ИЦ ПКПС, 2004. – 220 с.
- 4. Пометун О.** Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти / О. Пометун. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.iatp.org.ua>
- 5. Драч І. І.** Управління формуванням професійної компетентності магістрантів педагогіки вищої школи: теоретико-методичні засади. Монографія / І. І. Драч. – К.: «Дорадо-Друк», 2013. – 456 с.
- 6. Черепанова С. О.** Філософія освіти: форми культуротворчості в історичному та індивідуальному бутті людини / С. О. Черепанова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.22416>.
- 7. Леонтьева В. М.** Культуротворческий процес: основания и начала / В. М. Леонтьева. – Х.: Консум, 2003. – 216 с.
- 8. Сисоєва С. О.** Основи педагогічної творчості: підруч / С. О. Сисоєва. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с.
- 9. Желанова В. В.** Таксономія типів професійної рефлексії педагога: міждисциплінарний контекст / В. В. Желанова // Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. – Зб. наук. пр. – Вип. 27. – К., 2017. – С. 9–14.

Желанова В. В. Культуротворчі аспекти професійної компетентності майбутнього педагога

У представленій статті розглянуто особливості реалізації культуротворчого підходу до освіти, у контексті якого людина трактується як суб'єкт, спрямований на творчість, саморозвиток й самореалізацію. Розкрито сутність компетентнісного підходу до вищої педагогічної освіти суголосно до якого навчання має практико зорієнтований характер й базується на міжсуб'єктних, паритетних засадах. Автор обґрунтовує позицію, що культуротворчі аспекти професійної компетентності майбутнього педагога пов'язані з її рефлексивним складником. Розкрито структуру рефлексивної компетентності майбутнього педагога, що містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний компоненти.

Доведено, що мотиваційно-ціннісний компонент пов'язаний з потребою, особистісною зацікавленістю, прагненням, схильністю займатися самопізнанням, самоаналізом у процесі професійно спрямованої культуротворчої діяльності майбутнього педагога; когнітивний компонент містить систему знань, які є теоретичною базою рефлексивних складових культуротворчої діяльності; операційно-діяльнісний компонент представлений системою рефлексивних умінь, пов'язаних із самопізнанням і розумінням іншого, із самооцінкою й оцінкою інших людей, із самоінтерпретацією як творця знань, та інтерпретацією «іншого».

Ключові слова: культуротворчий підхід, культуротворча діяльність, компетентнісний підхід, професійна компетентність майбутнього педагога, рефлексивна компетентність.

Желанова В. В. Культуротворческие аспекты профессиональной компетентности будущего педагога

В представленной статье рассмотрены особенности реализации культуротворческого подхода к образованию, в контексте которого человек трактуется как субъект, направленный на творчество, саморазвитие и самореализацию. Раскрыта сущность компетентностного подхода к высшему педагогическому образованию, в соответствии с которым обучение имеет практико ориентированный характер и базируется на межсубъектных, паритетных началах. Автор обосновывает позицию, что культуротворческие аспекты профессиональной компетентности будущего педагога связаны с ее рефлексивным компонентом. Раскрыта структура рефлексивной компетентности будущего педагога, которая содержит мотивационно-ценностный, когнитивный, операционно-деятельностный компоненты. Доказано, что мотивационно-ценностный компонент связан с необходимостью, личностной заинтересованностью, стремлением, склонностью заниматься самопознанием, самоанализом в процессе профессионально направленной культуротворческой деятельности будущего педагога; когнитивный компонент содержит систему знаний, которые являются теоретической базой рефлексивных составляющих культуротворческой деятельности; операционно-деятельностный компонент представлен системой рефлексивных умений, связанных с самопознанием и пониманием другого, с самооценкой и оценкой других людей, с самоинтерпретацией себя как создателя знаний, и интерпретацией «другого».

Ключевые слова: культуротворческий подход, культуротворческая деятельность, компетентностный подход, профессиональная компетентность будущего педагога, рефлексивная компетентность.

Zhelanova V. Cultural Aspects of the Professional Competence of the Future Teacher

In the presented article the specifics of the implementation of the culture creative approach to education have been considered, in the context of which a

person is treated as a subject aimed at creativity, self-development and self-realization. The essence of the competence approach to higher pedagogical education has been cleared up and, consonant with it, training has a practice-oriented character and is based on intersubject, parity principles. The author justifies the position that the culture creative aspects of the professional competence of the future teacher are connected with its reflexive component. The structure of the reflective competence of the future teacher has been disclosed, which contains the motivation and value, cognitive, operational and activity components. It has been proved that the motivational and value component is connected with the need, personal interest, aspiration, inclination to engagement in self-knowledge, self-analysis in the process of professionally directed cultural activity of the future teacher; the cognitive component contains a system of knowledge that is the theoretical basis for the reflexive components of cultural activity; the operational and activity component is represented by a system of reflexive skills connected with self-knowledge and understanding of the other, with self-esteem and evaluation of other people, with self-interpretation as the creator of knowledge, and with the interpretation of the “other.”

Key words: cultural and creative approach, culture creative activity, competence approach, professional competence of the future teacher, reflexive competence.

Стаття надійшла до редакції 22.05.2017 р.

Прийнято до друку 27.06.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Докучаєва В. В.

УДК 378

А. С. Кременчук

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЙОГО ДУХОВНО-МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

У сучасному соціумі наявність у людини успішно набутих знань ще не гарантує наявності позитивних морально-етичних установок та духовних якостей. Духовно-моральне виховання націлене на формування здатності співіснувати з суспільством, оскільки вчинки, які здійснює людина протягом життя, з одного боку, пов'язані певним чином із життям інших людей, а з іншого боку, є своєрідним індикатором внутрішніх якостей людини, її духовного світу та морально-етичних установок. Якщо брати до уваги людей лікарської професії, варто зазначити, що це одна з небагатьох професій, де вже декілька століть діє законодавчо затверджений етичний кодекс.